

EUROOPA INIMÕIGUSTE KOHTU LAHENDITE LÜHIÜLEVAADE¹ 14.02.2022 - 18.02.2022

15. veebruar 2022

Lahend 26081/17 - õigus vabadele valimistele

Anatoliy Marinov vs. Bulgaaria

Protokolli nr 1 artikkel 3

Kaebajal diagnoositi psühhiaatrilised häired ja talle määrati osaline eestkoste. Selle tulemusena kaotas ta automaatselt hääleõiguse. Ta algatas edutult menetluse oma teovõime taastamiseks ja ei saanud 2017. aasta parlamendivalimistel hääletada.

EIK jõudis käesolevas asjas kokkuvõtlikult järeldusele, et kaebaja hääleõiguse valimatu äravõtmine, ilma individuaalse kohtuliku läbivaatamiseta ja üksnes seetõttu, et ta oli pandud osalise eestkoste alla, ei olnud proportsionaalne hääleõiguse piiramise legitiimse eesmärgiga. Sellest tulenevalt tuvastas EIK käesolevas asjas protokoll nr 1 artikkel 3 rikkumise.

EIK leidis, et Bulgaarial tuleb kaebajale maksta 3000 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks ja 1926 eurot kulude katteks.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

17. veebruar 2022

Lahend 74131/14 - õigus eraelu austamisele

Y vs. Poola

Artikkel 8-1

Kaebaja on transsooline isik, kes on läbinud soovahetuse ja on seaduslikult tunnistanud meheks. Tema sünnitunnistuse lühiväljavõttel on märgitud ainult tema uus nimi ja muudetud sugu. Tema täielik sünnitunnistus sisaldab aga marginaalset märkust soovahetuse kohta. Kaebajale väljastati uued isikut tõendavad dokumendid. Hiljem oli ta seaduslikult abielus ja elab ühiskonnas edasi meessoost isikuna. Tema tütre sünnitunnistus Prantsusmaal tähistab teda isana. 2011. aastal taotles kaebaja kohtu kaudu uut sünnitunnistust. Teda ei saanud edu kolmes kohtuastmes, kusjuures Poola Riigikohus leidis tema kassatsioonkaebuse põhjal, et ei ole võimalik väljastada pärast soovahetust uus sünnitunnistus ja seega tuleks muudatusi teha originaal sünnitunnistuses märkusega.

EIK leidis, et käesoleval juhul tuli kindlaks teha, kas kaebaja eraelu ja/või pereelu austamine tõi kostjariigile positiivse kohustuse tagada tõhus ja juurdepääsetav menetlus, mis võimaldaks kaebajal saada sünnitunnistus ilma igasuguse viiteta sünnihetkel määratud sooga.

Peaaegu kõigis igapäevastes olukordades suutis kaebaja oma isiku tuvastada isikut tõendavate dokumentide või sünnitunnistuse lühikese väljavõtte abil, millel oli märgitud ainult tema uus nimi ja muudetud sugu. EIK mõistis kaebaja tundeid, et marginaalne märkus oli alandav ja põhjustas kaebajale vaimseid kannatusi. Siiski ei paistnud, et kaebaja igapäevaelus oleks nõutud nende eraelu intiimsete üksikasjade avaldamist ja et kurdetud ebamugavused oleksid olnud piisavalt tõsised. Lisaks märkis EIK, et täielikud sünniandmed ei olnud avalikult kättesaadavad, vaid piiratud arv isikuid pääses ligi sünniregistrile. Lisaks nõutakse kaebajalt endalt harva sünnitunnistuse täielikku koopiat. Sellega seoses pidas EIK silmas sünniregistrisüsteemi ajaloolist olemust ja seda, et avalikku huvi silmas pidades võib

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

viide sünnil määratud soole teatud olukordades osutada vajalikuks teatud asjaolude tõendamiseks enne soo muutmist, kuigi see võib põhjustada asjaomasele isikule mõningast stressi.

EIK leidis, et vaatamata kõigile ülaltoodud kaalutlustele ei olnud kaebaja tõendanud, et tal oleks olnud piisavalt tõsiseid negatiivseid tagajärgi või raskusi, mis tulenevad asjaolust, et sünnihetkel määratud sugu oli tema täielikul sünnitunnistusel märkuse kujul endiselt nähtav. Kaebaja ei suutnud anda üksikasju selle kohta, kuidas see olukord teda mõjutas ja millisel määral. Võimalik kahjulike tagajärgede oht ei muutnud Poola praegust süsteemi riigi positiivsete kohustuste seisukohast puudulikuks.

Kokkuvõttes nõustus EIK käesoleva juhtumi konkreetseid asjaolusid silmas pidades, et Poola ametiasutused leidsid erinevate kaalul olevate huvide vahel õiglase tasakaalu, jäädes laiaulatusliku kaalutlusruumi piiridesse.

EIK ei tuvastanud käesolevas asjas rikkumist.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

17. veebruar 2022

Lahend 46586/14 - õigus õiglasele kohtumenetlusele

D'Amico vs. Itaalia

Artikkel 6-1

Kaebaja algatas edukalt siseriikliku menetluse seoses summaga, mida ta sai pärast abikaasa surma toitjakaotuspensionina. Itaalia vastav asutus vaidlustas selle lahendi. Ajal, mil see menetlus oli pooleli, jõustusid uued siseriiklikud õigusaktid, mis andsid vaidlusalusele seadusele autentse tõlgenduse. Sellest tulenevalt rahuldati kaebus, esimese astme otsus tühistati ja kaebaja nõue jäeti rahuldamata. EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklile 6 ja leiab, et uus seadus, mis kaldus kõrvale välja kujunenud kohtupraktikast ajal, mil tema kohtuasja menetlus oli veel pooleli, rikkus tema õigust õiglasele kohtumenetlusele.

EIK märkis, et uue seadusega oli tavakohtutes toimunud vaidluste tingimused tagantjärele lõplikult lahendatud ning selle kohaldamine erinevate kohtute poolt muutis kaebajaga samas olukorras olevate isikute rühmal kohtuvaidluse jätkamise mõttetuks. Seega muutis see lõplikult poolelioleva kohtuvaidluse, milles riik oli osaline, tulemust, toetades riigi seisukohta kaebaja kahjuks.

EIK leidis, et seadusandja sellist sekkumist võivad õigustada ainult kaalukad üldist huvi pakkuvad põhjused.

Itaalia väitis korduvalt, et kohtupraktika oli ainult vähestele isikutele ebasoodne, kes olid olnud kaebajaga samas olukorras. Siiski ei saanud EIK aru, miks vastandlikud kohtuotsused, eriti pärast seda, kui kaebaja kasuks tehti positiivne otsus, oleks nõudnud seadusandlikku sekkumist menetluse ajal.

Samuti Itaalia väitis, et seadus oli vajalik pensionisüsteemi raske rahalise seisuhendamisega. EIK leidis, et rahalised kaalutlused ei saa iseenesest õigustada seda, et seadusandja asendab vaidluste lahendamisel kohtuid.

Lisaks väitis Itaalia, et seadus oli vajalik homogeense pensionisüsteemi saavutamiseks, eelkõige kaotades süsteemi, mis oli eelistanud avaliku sektori pensionäre teistele. EIK leidis, et kuigi see oli teatud üldise huvi põhjus, ei olnud see piisavalt mõjuv, et ületada tagasiulatuvate õigusaktide kasutamise kaaskasutajate ohte, mis olid mõjutanud poolelioleva vaidluse kohtulikku otsustamist.

EIK leidis, et käesolev juhtum erines teistest valitsuse viidatud kohtuasjadest, kus kaebajad olid püüdnud ära kasutada vaidlusaluse seaduse puudusi ja riigi tegevus olukorra parandamiseks oli ettenähtav. Käesoleval juhul ei olnud aga seaduses suuri vigu. Sellel taustal, isegi kui eeldada, et seadusega oli püütud taastada seadusandja algne kavatsus, ei olnud pensionisüsteemi ühtlustamise eesmärk olnud piisavalt kaalukas. EIK nentis, et isegi kui nõustuda sellega, et riik oli püüdnud kohandada olukorda, mida ta algselt ei kavatsenud luua, oleks ta saanud seda teha ilma seadust tagasiulatuvalt kohaldamata.

EIK tuvastas rikkumise ja leidis, et Itaaliale tuleb kaebajale maksta varalise kahju hüvitiseks 9700 eurot ja mittevaralise kahju hüvitiseks 6000 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)